

JUSTITSMINISTERIETS FORSKNINGSENHED
DECEMBER 2007

Langvarige varetægtsfængslinger 2006

Til brug for Rigsadvokaten er der gennemført en undersøgelse af længerevarende varetægtsfængslinger, det vil sige varetægtsfængslinger, der forud for dom i 1. instans har varet mere end tre måneder. Der er tidligere gennemført en undersøgelse og udarbejdet en rapport vedrørende langvarige varetægtsfængslinger i henholdsvis perioden 2000 til 2004 og i 2005. Nærværende rapport angår sager med langvarige varetægtsfængslinger, hvor der er fældet dom i 1. instans i år 2006. Sigtet med undersøgelsen er at belyse udviklingen i antallet af langvarige varetægtsfængslinger og at pege på forhold, der måtte influere på varetægtsfængslingens længde.

1. Undersøgelsesmateriale

Datamaterialet er indsamlet af Rigsadvokaten på baggrund af den indberetningsordning, som siden 2000 har fastsat, at statsadvokaterne hvert år indberetter de arrestantsager, hvor varetægtsfængslingen overstiger tre måneder, og hvor der er faldet dom i 1. instans.

Indberetningen til Rigsadvokaten sker på et særligt skema, hvor der oplyses om sigtelsen og dommen og om antallet af sigtede i sagen. Såfremt personen sigtes for flere forhold, er det det forhold, der har den højeste strafferamme, der angives som hovedsigtelsen i denne undersøgelse.

I skemaet er der desuden oplyst om datoer for hændelser i sagen. Ud over datoen for varetægtsfængslingens påbegyndelse drejer det sig om datoen for en eventuel kendelse om mentalerklæring og for mentalerklæringens udfærdigelse, datoen for en eventuel forelæggelse for Retslægerådet og datoen for Retslægerådets udtalelse, datoen for en eventuel forelæggelse af tiltalespørgsmålet for statsadvokaten og datoen for statsadvokatens afgørelse af tiltalespørgsmålet og endelig datoen for anklageskriftet og for dommen i 1. instans. Disse oplysninger indgår i undersøgelsen i det omfang, de kan antages at have haft en betydning for varetægtsfængslingens længde. Det vil sige, at hændelser, der ligger før eller efter varetægtsfængslingen, ikke er inkluderet.

Skemaet fra Rigsadvokaten indeholder endvidere spørgsmål om, hvilke forhold der har haft betydning for varetægtsfængslings varighed. I skemaet fra de tidligere år har dette spørgsmål været åbent, altså uden faste svarmuligheder. På baggrund af erfaringerne fra de tidligere år er der imidlertid nu udarbejdet en række konkrete spørgsmål om betydningen af følgende forhold:

- *Sagens omfang eller karakter.* (F.eks. omfattende efterforskning, et stort antal forhold, stort sagskompleks med mange sigtede, efterforskning i udlandet, indenretlige afhøringer etc.).
- *Mentalundersøgelse.*
- *Indhentelse af udtalelser eller foretagelse af undersøgelser.* (F.eks. indhentning af undersøgelse fra Retskemisk Institut, Retsmedicinsk Institut, Kriminalteknisk Afdeling, Kriminalforsorgen, eller forelæggelse for Retslægerådet, forelæggelse for andre myndigheder, herunder Rigsadvokaten, statsadvokaten, visitationsudvalget, kommunale myndigheder, Udlændingesservice eller andre myndigheder mv.).
- *Politiet eller anklagemyndighedens forhold.* (Ressourceproblemer, omfordeling, manglende forkyndelse etc.).
- *Domstolenes forhold.* (Berammelsesproblemer, brug af sættestemmer, anteciperet bevisførelse, kendelser mv.).
- *Sigtede og/eller forsvarerens forhold.* (Skiftende forklaringer, manglende samarbejde, skift af forsvarer, berammelsesproblemer etc.).
- *Medsigtedes forhold.* (Skiftende forklaringer, manglende samarbejde etc.).
- *Vidners forhold.* (Udeblivelse, forkyndelsesproblemer etc.)
- *Andre årsager.*

Sigtet med at lave faste svarkategorier har primært været at sikre, at spørgsmålet om årsagen eller årsagerne til den langvarige varetægtsfængsling er blevet besvaret, idet undersøgelserne fra de tidligere år har vist, at kun en begrænset del af indberetningerne indeholder denne information. Ikke alle de anvendte skemaer for indberetning af langvarige varetægtsfængslinger i 2006 omfatter dog disse konkrete spørgsmål, men nogle indberetninger er sket på det tidligere skema med det åbne spørgsmål om årsagen til de langvarige varetægtsfængslinger.

Oplysningerne fra Rigsadvokatens skemaer er indtastet og databehandlet i Justitsministeriets Forskningsenhed. Under indtastningen har det i nogle tilfælde vist sig, at oplysningerne har været mangelfulde, og skemaet er i disse tilfælde returneret til Rigsadvokaten med henblik på indhentning af yderligere oplysninger. Derudover er der, når der har været tvivl om oplysningers korrekthed, søgt information om sagen via Kriminalregisteret. Samlet set indebærer denne procedure, at der i forholdsvis få tilfælde mangler oplysninger om de datoer, hændelser m.v., der er spurgt om i skemaet.

Dermed kan det dog ikke udelukkes, at undersøgelsesmaterialet er behæftet med fejl og mangler. Det skyldes især, at det drejer sig om manuelt udfyldte spørgeskemaer. Der er dog gennemført forskellige kontrolkørsler med henblik på at minimere eventuelle fejltastninger.

Efter frasortering af fejltagtigt indberettede sager (f.eks. varetægtsfængslinger under 3 måneder og sager med dom i 1. instans i andre år end i 2006) består det endelige undersøgelsesmateriale for år 2006 af 657 varetægtsfængslinger.

I 49 af sagerne har den sigtede ikke været varetægtsfængslet i et uafbrudt forløb frem til dom i 1. instans. Det kan enten skyldes, at vedkommende er flygtet, eller at vedkommende er løsladt før dom. Disse sager vil kun i begrænset omfang indgå i analyserne vedrørende varigheden af forskellige hændelser, da den afbrudte varetægtsfængsling bevirker, at det ikke altid er muligt sikkert at fastsætte, hvorvidt de forskellige hændelser er indtruffet, mens vedkommende har været varetægtsfængslet.

I en tidligere rapport er det gjort opmærksom på, at undersøgelsesmaterialet for år 2000 antagelig er mangelfuldt. De udviklingsanalyser, der er foretaget, vil derfor alene omfatte årene 2001 til 2005.

2. Generel beskrivelse af langvarige varetægtsfængslinger i 2006

Af tabel 1 ses, hvilke hovedsigtelser der ligger bag de langvarige varetægtsfængslinger set i forhold til varetægtsfængslingens længde.

Kategorien 'Alvorlige seksualforbrydelser' omfatter voldtægt, incest og seksualforbrydelser over for børn under 12 år. Det kan nævnes, at syv af de otte øvrige seksualforbrydelser angår forbrydelser mod børn under 15 år. Af de i alt 86 varetægtsfængslinger vedrørende manddrab eller forsøg herpå angår lidt over halvdelen (44) forsøg på manddrab.

'Alvorlige voldsforbrydelser' inkluderer, ud over §§ 245-246, trusler mod vidner m.v. (§ 123), menneskesmugling (§ 125 a), sprængning mv. (§ 183, stk. 1 og 2), uagtsomt manddrab (§ 241), skadeforvoldelse (§ 252), frihedsberøvelse efter § 261, stk. 2, og menneskehandel (§ 262 a). Lidt under halvdelen (5) af varetægtsfængslingerne for 'Øvrige voldsforbrydelser' vedrører vold o.l. mod offentlig myndighed, mens de resterende angår simpel vold (§ 244).

Lidt over en tredjedel (17) af varetægtsfængslingerne for brandstiftelse vedrører § 180. Andelen af varetægtsfængslinger for røveri, der er klassificeret som groft (§ 288, stk. 2), er på cirka en tiendedel – nemlig 14 ud af 132.

Tabel 1. Varetægtsfængslinger fordelt efter kriminalitetens art og varighed, 2006.

	Over 3 mdr. til og med 4 mdr.	Over 4 mdr. til og med 5 mdr.	Over 5 mdr. til og med 6 mdr.	Over 6 mdr. til og med 9 mdr.	Over 9 mdr. til og med et år.	Over et år	I alt (N)	I alt (%)	Gennemsnitlig varighed (dage)
Alvorligere seksualforbrydelser	8	5	10	12	2	7	44	7 %	219
Øvrige seksualforbrydelser	2	2	2	2	0	0	8	1 %	162
Manddrab og forsøg herpå	7	0	6	35	23	15	86	13 %	275
Alvorligere voldsforbrydelser	44	18	19	15	6	11	113	17 %	179
Øvrige voldsforbrydelser	5	4	1	1	1	0	12	2 %	146
Brandstiftelse	12	9	10	9	1	4	45	7 %	180
Røveri	47	28	17	24	11	5	132	20 %	170
Ejendomsforbrydelser i øvrigt	26	27	11	6	0	1	71	11 %	141
Narkotikaforbrydelser	20	23	18	31	17	32	141	21 %	250
Øvrige lovovertrædelser	0	0	0	1	0	4	5	0,8 %	422
I alt (N)	171	116	94	136	61	79	657	100 %	206
I alt (%)	26 %	18 %	14 %	21 %	9 %	12 %	100 %		

45 pct. af varetægtsfængslingerne for øvrige ejendomsforbrydelser angår tyveri, mens 21 pct. angår bedrageri, og 18 pct. vedrører dokumentfalsk. En enkelt sag angår hæleri.

Varetægtsfængslinger for narkotikaforbrydelser vedrører i alle tilfælde § 191.

Fire af de fem varetægtsfængslinger for øvrige lovovertrædelser angår pengefalsk (§ 166), mens den sidste sag vedrører unddragelse af forældremyndighed (§ 215).

Det ses videre af tabel 1, at de langvarige varetægtsfængslinger især er relateret til narkotikaforbrydelser, røveri og alvorligere voldsforbrydelser, idet disse kriminalitetsformer tilsammen står for over halvdelen af de langvarige varetægtsfængslinger. Sigtelser for manddrab eller forsøg herpå, ejendomsforbrydelser i øvrigt, alvorligere seksualforbrydelser og brandstiftelse forekommer også relativt hyppigt i tilfælde af langvarige varetægtsfængslinger.

Den gennemsnitlige længde af varetægtsfængslingerne er på 206 dage, svarende til knap syv måneder. Varetægtsfængslinger for 'Øvrige lovovertrædelser'¹ har den længste gennemsnitlige varighed – i gennemsnit ca. 14 måneder – mens varetægtsfængslingerne for sager under kategorien 'Ejendomsforbrydelser i øvrigt' har den korteste gennemsnitlængde – nemlig 141 dage, svarende til lidt under fem måneder.

Af nederste række i tabel 1 fremgår, at godt en fjerdedel af de langvarige varetægtsfængslinger har varet højest fire måneder, mens 12 pct. har varet mere end ét år. Af de i alt 79 varetægtsfængslinger, som varer mere end ét år, overskrider 11 varetægtsfængslinger 1½ år. Den længste varetægtsfængsling har varet i godt to år og omhandler en narkotikasag med 28 sigtede og et større sagskompleks, hvor den varetægtsfængslede fungerede som mellemhandler.

Ved siden af de hovedsigtelser, der er omfattet af tabel 1, er 340 af de varetægtsfængslede (52 pct.) også sigtet for en eller flere andre former for lovovertrædelser, jf. tabel 2. Det er dog næppe altid i indberetningsskemaet specificeret, om sagen omfatter bisigtelser eller ej, hvorfor dette tal må betragtes som et minimum. Af tabel 2 fremgår i øvrigt, at knap hver femte af de varetægtsfængslede er sigtet for mere end fire eller flere bisigtelser. Det maksimale antal forskellige former for lovovertrædelser er 11.

Tabel 2. Antal bisigtelser, 2006.²

	Antal	Procent
Ingen bisigtelser	317	48
En bisigtelse	118	18
To bisigtelser	61	9
Tre bisigtelser	44	7
Fire eller flere bisigtelser	117	18
I alt	657	100

Mens tabel 1 oplyser om, hvad den varetægtsfængslede er sigtet for, oplyser tabel 3 om, i hvilket omfang der er overensstemmelse mellem det, personen er sigtet for, og det, vedkommende dømmes for. Overensstemmelse mellem sigtelser og de forhold, personen dømmes for, vurderes både ud fra hovedforholdet og ud fra de bisigtelser, der er omfattet af sagen.

Af tabellen ses, at der i knap 60 pct. af tilfældene er fuld overensstemmelse mellem det, der er sigtet for, og det, der dømmes for. I yderligere 10 pct. af tilfældene er der, så vidt vides, også overensstemmelse, mens der i 15 pct. af sagerne er overensstemmelse mellem hovedsigtelser og det hovedforhold, som vedkommende dømmes for, derimod ikke mellem de bisigtelser, der sigtes og dømmes

¹ Fire af de fem varetægtsfængslinger i denne kategori er del af en større sag vedrørende pengefalsk, hvor der er indhentet bevismateriale i udlandet, ligesom medgerningsmænd er afhørt i udlandet.

² Reelt er det antallet af forskellige former for lovovertrædelser, der indgår i tabel 2, idet det alene er oplyst, hvor mange forskellige paragraffer, sigtelsen omfatter, ikke antallet af sigtelser for samme paragraf.

for. I en mindre andel af sagerne, 4 pct., er vedkommende dømt for én eller flere af bisigtelserne, men ikke for hovedsigtelsen.

Tabel 3. Er personen dømt for det samme, som vedkommende er sigtet for?

	Antal	Procent
Ja i alle tilfælde	388	59
Ja, antagelig ^(a)	68	10
Ja, for hovedsigtelsen, men ikke samme/samtliges bisigtelser	96	15
Ja, for hovedsigtelsen, men ingen af bisigtelserne	12	2
Ja, for bisigtelsen/erne, men ikke for hovedsigtelsen	24	4
Dømt for handling, men efter mildere bestemmelse	52	8
Dømt for handling, men efter grovere bestemmelse	1	0,2
Nej, i intet tilfælde er der overensstemmelse	16	2
I alt	657	100

^(a) I disse tilfælde er personen dømt for hovedsigtelsen, men på grund af mangelfuldt udfyldte indberetningsskemaer er det uvist, om personen også er dømt for alle biforholdene.

Det ses videre af tabellen, at personen i 52 af sagerne (8 pct.) for så vidt er dømt for samme hovedforhold, som vedkommende er sigtet for, men der er dømt efter en mildere paragraf end den, sigtelsen angår. En stor del af disse sager – 21 – angår sigtelser for forsøg på manddrab, hvor personen i de fleste tilfælde ender med at blive dømt for vold (typisk § 245). Videre er der i fem af de sager, hvor der er sigtet for manddrab, dømt efter en mildere paragraf, enten § 246 eller § 252. Derudover forekommer det i nogle tilfælde, at vedkommende sigtes for en alvorligere bestemmelse vedrørende samme kriminelle handling, men straffes efter den mildere/almene bestemmelse – eksempelvis sigtelser for groft røveri, der ender med dom for røveri efter § 288, stk. 1 (tre sager), og sigtelser for brandstiftelse eller forsøg herpå efter § 180, der ender med dom efter § 181 (seks sager).

I et enkelt tilfælde går ændringen fra sigtelsen til dom den modsatte vej, idet vedkommende er dømt efter en strengere bestemmelse end den, der fremgår af sigtelsen. Det drejer sig om en sigtelse for vold efter § 245, hvor der dømmes efter § 252.

I 12 af de 16 sager, hvor der slet ikke er overensstemmelse mellem sigtelserne og det, vedkommende er dømt for, skyldes dette, at vedkommende er blevet frifundet.

Af tabel 4 ses, hvilken straf de varetægtsfængslede idømmes i 1. instans. Langt hovedparten af dommene – nemlig 79 pct. – er ubetingede fængselsstraffe, herunder kombinationsdomme. Størstedelen af de resterende domme er foranstaltningssdomme.

Andelen af langvarige varetægtsfængslinger, som munder ud i ungdomssanktioner, er steget markant, idet det i perioden 2001 til 2004 kun var 11 af samtlige langvarige varetægtsfængslinger, der

førte til en ungdomssanktion, hvorimod det i 2005 var 16 og i 2006 19. Udviklingen beror i nogen grad på, at der samtidig er sket en vækst i brugen af ungdomssanktion.

Tabel 4. Varetægtsfængslinger fordelt efter straffens art (dom i 1. instans), 2006.

	Antal	Procent
Fængselsstraf på livstid	1	0,2
Ubetinget fængselsstraf i øvrigt	495	75
Kombinationsdom	24	4
Betinget fængselsstraf	4	0,6
Foranstaltningsdom	101	15
Ungdomssanktion	19	3
Bøde	1	0,2
Frifindelse	12	2
I alt	657	100

I øvrigt viser tabel 4, at nogle få sager – 0,6 pct. – ender med en betinget dom. I et tilfælde, hvor den pågældende alene er dømt for en bisigtelse, er sagen endt med en bøde. Som tidligere nævnt, er der sket frifindelse i 12 sager.

Tabel 5. Ubetingede domme fordelt efter straffens længde.³

	Antal	Procent
Op til 1 år	136	26
Mere end 1 år til og med 2 år	141	27
Mere end 2 år til og med 3 år	88	17
Mere end 3 år til og med 5 år	66	13
Mere end 5 år til og med 7 år	42	8
Mere end 7 år til og med 10 år	26	5
Mere end 10 år	19	4
I alt	518	100

Lidt over en fjerdedel af de ubetingede domme er udmålt til maksimalt ét års fængsel, mens yderligere 27 pct. er udmålt til maksimalt to år, jf. tabel 5. I 17 pct. af sagerne er straffen udmålt til mere end fem års fængsel. Den gennemsnitlige længde af de idømte fængselsstraffe var i 2006 på 37 måneder.

Med hensyn til de fængsledes alder kan nævnes, at 50 af dem var under 18 år, da varetægtsfængslingen påbegyndtes. Heraf var 19 personer 17 år, 17 var 16 år, og 14 var 15 år, da de påbegyndte den langvarige varetægtsfængsling. I hvilket omfang der i disse tilfælde er sket anbringelse i varetægtssurrogat, kan undersøgelsen ikke oplyse om. Omfanget af langvarige varetægtsfængslinger af unge under 18 år svarer til det, der er set i de tidligere år.

³ Tabellen inkluderer længden af den ubetingede del af kombinationsdomme. Seks forvaringsdomme er ikke omfattet af tabel 5.

I øvrigt kan om de langvarige varetægtsfængslinger i 2006 nævnes,

- at der i 223 (34 pct.) af dem er gennemført en mentalundersøgelse,⁴ og i to af disse sager er der udarbejdet mere end én mentalerklæring,
- at der i 93 (14 pct.) af sagerne er sket forelæggelse for Retslægerådet,⁵
- at tiltalespørgsmålet har været forelagt statsadvokaten i 321 (49 pct.) af sagerne,⁶
- at der i 397 (60 pct.) af sagerne var én eller flere medsigtede.

3. Udviklingen i antallet af langvarige varetægtsfængsling

For årene 2001-2006 er der samlet oplyst om i alt 3479 langvarige varetægtsfængslinger. Som det fremgår af tabel 6, er antallet af langvarige varetægtsfængslinger frem til 2005 steget ganske markant – med 61 pct. – mens der fra 2005 til 2006 er sket et fald på 8 pct. i antallet af langvarige varetægtsfængslinger.

Tabel 6. Langvarige varetægtsfængslinger fordelt efter varighed og år, 2001-2006.

	2001	2002	2003	2004	2005	2006
> 3 til 4 mdr.	98	95	119	138	176	171
> 4 til 5 mdr.	76	103	108	105	119	116
> 5 til 6 mdr.	49	69	86	61	80	94
<i>I alt > 3 til 6 mdr.</i>	<i>223</i>	<i>267</i>	<i>313</i>	<i>304</i>	<i>375</i>	<i>381</i>
> 6 til 9 mdr.	79	111	126	113	153	136
> 9 til 12 mdr.	67	74	50	72	84	61
<i>I alt > 6 til 12 mdr.</i>	<i>146</i>	<i>185</i>	<i>176</i>	<i>185</i>	<i>237</i>	<i>197</i>
> 1 år til 1 år og 3 mdr.	42	20	43	45	54	49
> 1 år og 3 mdr. til 1 år og 6 mdr.	32	20	25	24	25	19
> 1 år og 6 mdr. til 1 år og 9 mdr.	3	7	7	9	6	9
> 1 år og 9 mdr. til 2 år	0	2	4	3	6	2
> 2 år	0	15	3	2	14	0
<i>I alt over 1 år</i>	<i>77</i>	<i>64</i>	<i>82</i>	<i>83</i>	<i>105</i>	<i>79</i>
I alt	446	516	571	572	717	657
Gennemsnitlig varighed (dage)	229	230	219	222	228	206
Det samlede antal dage	101.944	118.637	125.255	126.726	163.511	135.561

På samme måde ses en stigning i det samlede antal dage i langvarig varetægtsfængsling fra 2001 til 2005 (på 60 pct.) efterfulgt af et fald fra 2005 til 2006. Dette fald er på 17 pct., idet ikke alene antallet af langvarige varetægtsfængslinger er faldet, men den gennemsnitlige længde af dem er det også. Mens denne i 2005 var på 228 dage, var den i 2006 på 206 dage.

⁴ Reelt er der udarbejdet mentalerklæringer i lidt flere sager, men her omtales alene de sager, hvor mentalerklæringen er udarbejdet, mens personen har været varetægtsfængslet, idet det er mentalerklæringens eventuelle varetægtsforlængende betydning, der her er i fokus.

⁵ I fire tilfælde har sagen været forelagt Retslægerådet mere end én gang.

⁶ I 24 sager er dette sket mere end én gang.

Af tabel 7 fremgår, at fordelingen af varetægtsfængslinger efter arten af den kriminalitet, hovedsigelsen angår, varierer lidt år for år. Der er en tendens til en stigning i andelen af varetægtsfængslinger, der angår alvorlige voldsforbrydelser, men i øvrigt er der ikke klare udviklingstendenser.

Nederst i tabel 7 er vist, hvor stor en andel de langvarige varetægtsfængslinger udgør af samtlige varetægtsfængslinger. I årene frem til og med 2004 drejede det sig om mindre end hver tiende varetægtsfængsling, mens det i både 2005 og 2006 har drejer sig om en større andel. Andelen af varetægtsfængslinger, der er langvarige, er vokset gennem fra 7,6 pct. i 2001 til 12,4 pct. 2005, mens det i 2006 falder til 11,1 pct.⁷

Tabel 7. Langvarige varetægtsfængslinger fordelt efter kriminalitetens art og år samt andel af samtlige varetægtsfængslinger, 2001-2006.

		2001	2002	2003	2004	2005	2006
Alvorlige seksualforbrydelser	Antal	33	35	30	30	31	44
	%	7	7	5	5	4	7
Øvrige seksualforbrydelser	Antal	7	9	8	6	7	8
	%	2	2	1	1	1	1
Manddrab og forsøg herpå	Antal	80	55	89	78	69	86
	%	18	11	16	14	10	13
Alvorlige voldsforbrydelser	Antal	34	53	79	80	91	113
	%	8	10	14	14	13	17
Voldsforbrydelser i øvrigt	Antal	8	10	18	21	18	12
	%	2	2	3	4	3	2
Brandstiftelse	Antal	27	49	32	29	44	45
	%	6	9	6	5	6	7
Røveri	Antal	111	135	128	116	159	132
	%	25	26	22	20	22	20
Ejendomsforbrydelser i øvrigt	Antal	42	44	66	73	78	71
	%	9	9	12	13	11	11
Narkotikaforbrydelser	Antal	94	125	117	135	217	141
	%	21	24	20	24	30	21
Øvrige lovovertrædelser	Antal	10	1	4	4	3	5
	%	2	0	1	1	0	1
I alt langvarige varetægtsfængslinger	Antal	446	516	571	572	717	657
	%	100	100	100	100	100	100
Samtlige varetægtsfængslinger	Antal	5839	6086	6202	5907	5762	5919
Andel langvarige varetægtsfngsl.	%	7,6	8,5	9,2	9,7	12,4	11,1

For at få et bedre overblik over, hvorledes udviklingen i langvarige varetægtsfængslinger har været for forskellige former for forbrydelser, er andelen af langvarige varetægtsfængslinger sat i relation til samtlige varetægtsfængslinger de pågældende år, jf. tabel 8.

⁷ Det bemærkes, at mens langvarige varetægtsfængslinger tælles det år, de afsluttes, tælles samtlige varetægtsfængslinger det år, de påbegyndes.

For de fleste forbrydelseskategorier varierer andelen af varetægtsfængslinger, der er langvarige, en del år for år. For røveri og øvrige ejendomsforbrydelser ses dog en stigende tendens frem til 2005, efterfulgt af et mindre fald. Det ses videre af tabellen, at det fald, der har været i antallet af langvarige varetægtsfængslinger fra 2005 til 2006, primært beror på et fald i andelen af i langvarige varetægtsfængslinger i narkotikasager.

Tabel 8. Procentandel langvarige varetægtsfængslinger af samtlige varetægtsfængslinger fordelt efter kriminalitetens art og år, 2001-2006.⁸

	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Alvorlige seksualforbrydelser	29,2	30,7	25,4	24,4	26,5	33,3
Øvrige seksualforbrydelser	25,9	26,5	40,0	12,8	16,3	29,6
Manddrab og forsøg herpå	45,2	30,1	44,3	42,6	32,9	56,2
Alvorlige voldsforbrydelser*	12,5	17,7	21,7	18,6	20,1	21,4
Voldsforbrydelser i øvrigt	1,7	1,7	3,1	3,3	2,1	1,5
Brandstiftelse	21,6	34,8	30,8	23,0	36,4	37,2
Røveri	14,6	15,4	15,5	16,9	21,2	19,9
Ejendomsforbrydelser i øvrigt	2,2	2,2	3,3	4,1	4,4	4,2
Narkotikaforbrydelser	18,1	23,4	18,0	19,0	32,5	17,8
Øvrige lovovertrædelser	0,7	0,1	0,3	0,3	0,3	1,1
I alt	7,7	8,5	9,2	9,4	11,7	10,9

* Omfatter her alene vold efter §§ 245-246, for så vidt angår samtlige varetægtsfængslinger.

Af tabel 9 ses fordelingen af langvarige varetægtsfængslinger efter politikreds, og for 2006 er andelen af langvarige varetægtsfængslinger i forhold til samtlige varetægtsfængslinger endvidere angivet. Der henvises til de tidligere rapporter, for så vidt angår tilsvarende tal for 2000-2005.

I forhold til samtlige varetægtsfængslinger i 2006 varierer andelen af langvarige varetægtsfængslinger betydeligt mellem politikredsene – fra 42 pct. (i Slagelse Politikreds) til ingen langvarige varetægtsfængslinger i Ribe, Odder, Thisted og Løgstør Politikreds.

Den meget store variation mellem politikredsene er givetvis først og fremmest betinget af variationer i omfanget og arten af kriminalitet. Der ses dog samtidig, at enkelte politikredse konstant har en forholdsvis stor andel langvarige varetægtsfængslinger. I rapporten vedrørende 2005 omtaltes fire politikredse, som både det år og tidligere lå mere end 50 pct. over landsgennemsnittet med hensyn til andelen af langvarige varetægtsfængslinger. To af disse kredse ligger også mindst 50 pct. over landsgennemsnittet i 2006. Det drejer sig om Nykøbing F. og Horsens. Omvendt blev der i den tidligere rapport peget på syv politikredse, som i alle analyserne har ligget mindst 50 pct. under lands-

⁸ Når tallene i tabel 8 for andelen af varetægtsfængslinger, der er langvarige (under 'i alt'), afviger en smule fra dem i tabel 7, beror det på, at oplysningerne om det totale antal varetægtsfængslinger stammer fra to forskellige kilder, nemlig henholdsvis Rigspolicefen (tabel 7) og Danmarks Statistik (tabel 8). Der er ikke fuldstændig overensstemmelse mellem taloplysningerne fra de to kilder.

gennemsnittet. Tre af disse findes også blandt de politikredse, som i 2006 lå mindst 50 pct. under landsgennemsnittet: Gråsten, Viborg og Thisted.

Tabel 9. Langvarige varetægtsfængslinger fordelt efter politikreds og år og andel af samtlige varetægtsfængslinger i 2006.

	2001	2002	2003	2004	2005	2006	Pct. af alle varetægtsfængslinger i 2006
København	106	125	115	126	232	125	9 %
Frederiksberg	4	0	2	8	7	9	8 %
Gentofte	2	5	4	7	3	4	9 %
Lyngby	7	3	6	2	10	6	6 %
Gladsaxe	5	8	12	4	17	16	11 %
Hvidovre	5	10	15	3	9	10	7 %
Glostrup	20	11	16	20	22	30	15 %
Tårnby	2	7	0	0	7	1	3 %
Helsingør	6	12	10	21	18	18	11 %
Hillerød	11	8	6	5	13	10	8 %
Frederikssund	4	5	5	8	12	13	19 %
Roskilde	8	7	14	10	6	14	10 %
Køge	12	4	9	8	7	7	8 %
Holbæk	0	15	9	6	6	14	16 %
Kalundborg	2	0	0	1	1	6	23 %
Ringsted	6	7	18	7	6	10	16 %
Slagelse	18	6	11	11	14	37	42 %
Næstved	11	1	5	12	10	9	8 %
Vordingborg	5	5	12	16	3	7	14 %
Nykøbing F.	12	9	6	18	15	27	39 %
Nakskov	15	5	19	14	24	14	11 %
Bornholm	2	3	0	9	2	8	27 %
Odense	45	68	42	61	63	39	14 %
Svendborg	5	9	10	6	10	13	17 %
Nyborg	5	2	5	3	4	3	11 %
Assens	1	6	5	8	9	4	12 %
Middelfart	1	0	5	2	1	5	18 %
Sønderborg	6	0	6	4	6	7	12 %
Gråsten	2	7	7	3	3	7	3 %
Tønder	0	0	2	2	0	8	9 %
Haderslev	4	6	7	4	7	7	10 %
Ribe	1	9	7	5	2	0	0 %
Esbjerg	6	9	13	10	5	11	13 %
Varde	2	4	4	6	3	6	12 %
Fredericia	3	17	9	9	0	1	1 %
Kolding	4	2	4	4	2	6	10 %
Vejle	7	8	14	15	14	7	8 %

Horsens	15	8	21	19	11	18	17 %
Herning	4	2	7	3	5	12	17 %
Ringkøbing	6	3	8	0	0	6	33 %
Holstebro	2	1	3	4	6	4	6 %
Århus	21	18	40	42	61	34	11 %
Odder	0	2	5	1	1	0	0 %
Silkeborg	6	3	3	8	13	3	8 %
Randers	14	10	8	8	24	12	10 %
Grenå	0	2	0	0	0	8	19 %
Viborg	1	2	1	3	1	1	2 %
Skive	0	6	2	1	2	7	23 %
Thisted	1	0	2	3	1	0	0 %
Løgstør	5	6	1	0	1	0	0 %
Aalborg	10	22	21	20	11	20	13 %
Hobro	1	11	2	0	2	5	11 %
Frederikshavn	4	2	10	1	2	3	5 %
Hjørring	1	15	3	1	3	5	9 %
I alt	446	516	571	572	717	657	11 %

'0 %' betyder, at der har været varetægtsfængslinger for disse lovovertrædelser i 2005, men at ingen af varetægtsfængslingerne har været langvarige.

4. Forhold der kan influere på længden af varetægtsfængslingen

Som sagt er der indhentet oplysninger om datoer for eventuelle mentalundersøgelser samt for forelæggelser for Retslægerådet og statsadvokaten. Her skal ses på, hvornår disse undersøgelser m.v. iværksættes i forhold til varetægtsfængslingens starttidspunkt, samt på varigheden af disse hændelser. Endvidere skal betydningen af eventuelle medsigtede belyses.

Det skal understreges, at undersøgelsens konstruktion ikke muliggør en sikker belysning af, hvorvidt forskellige forhold influerer på varetægtsfængslingens varighed. For til fulde at kunne belyse dette kræves oplysninger om alle varetægtsfængslinger og om, i hvilken udstrækning de undersøgelser m.v., der er oplyst om i denne undersøgelse, også forekommer i øvrige varetægtsfængslinger, samt om varigheden af disse undersøgelser m.v.

Spørgsmålet om de forskellige hændelsers mulige indflydelse på varetægtsfængslingens længde er her i stedet belyst på en indirekte måde. Det sker ved at sammenholde den gennemsnitlige varighed af varetægtsfængslingen i sager, hvor disse hændelser er indtruffet, med den gennemsnitlige varighed af varetægtsfængslingen i sager, hvor hændelserne ikke er indtruffet.

4.1 Mentalundersøgelser

Kendelse om mentalundersøgelse vil ofte blive afsagt samtidig med eller umiddelbart efter varetægtsfængslingen. Det hænder imidlertid også, at spørgsmålet om mentalundersøgelse først rejses på et senere tidspunkt under varetægtsfængslingen.

Som det ses af tabel 10, er 42 pct. knap af kendelserne om mentalundersøgelse afsagt inden for en uge efter varetægtsfængslingen. Yderligere godt en fjerdedel er afsagt inden for den første måned efter varetægtsfængslingen, men hver sjette er afsagt mere end to måneder efter.

Tabel 10. Varetægtsfængslinger fordelt efter tid fra varetægtsfængslingens påbegyndelse til kendelse om mentalundersøgelse, 2006.

	Antal	Procent	Gennemsnitlig varetægtstid (dage)
Indtil 7 dage	83	42	221
Mere end 1 uge og højst 2 uger	10	5	186
Mere end 2 uger og højst 1 måned	42	21	233
Mere end 1 måned og højst 2 mdr.	33	17	202
Mere end 2 mdr. og højst 3 mdr.	18	9	235
Mere end 3 mdr. og højst 6 mdr.	10	5	255
Mere end 6 mdr. og højst 9 mdr.	2	1	303
Mere end 9 mdr. og højst et år	1	0,5	594
Mere end 1 år	1	0,5	630
I alt	200*	100	226

* Her indgår alene de varetægtsfængslinger, som ikke har været afbrudt på grund af undvigelse m.v., men er fortsat uafbrudt frem til dom i 1. instans.

I de sager, hvor der ikke er afsagt kendelse om mentalundersøgelse, var den gennemsnitlige varighed af varetægtsfængslingerne i 2006 på 198 dage. I forhold til de gennemsnitlige tider for varetægtsfængslinger, der er angivet i sidste søjle i tabel 10, kunne det tyde på, at såfremt en kendelse om mentalerklæring afsiges mere end to måneder efter varetægtsfængslingens start, er det indikation på, at varetægtsfængslingen bliver særlig langvarig.

I gennemsnit har det varet 89 dage – altså knap tre måneder – at udarbejde en mentalundersøgelse. Som det ses af tabel 11 er det meget få mentalerklæringer, der er udfærdiget inden for en måned efter afsigelse af kendelsen. 58 pct. af erklæringerne varer fra én til tre måneder, mens yderligere en tredjedel af mentalerklæringerne er udarbejdet frem til seks måneder efter kendelse. Elleve mentalundersøgelser har varet mere end et halvt år, og den længstvarende mentalerklæring var afsluttet 401 dage efter kendelsen om mentalerklæring.

At de meget langvarige mentalundersøgelser influerer på varetægtsfængslingens varighed, indikerer sidste søjle i tabel 11, idet den gennemsnitlige længde af varetægtsfængslingen vokser, når mentalundersøgelsen har varet mere end tre måneder.

Tabel 11. Varetægtsfængslinger fordelt efter varighed af udarbejdelse af mentalundersøgelse, 2006.

	Antal	Procent	Gennemsnitlig varetægtstid (dage)
Mere end 1 uge og højst 2 uger	3	2	174
Mere end 2 uger og højst 1 måned	6	3	237
Mere end 1 måned og højst 2 mdr.	45	23	175
Mere end 2 mdr. og højst 3 mdr.	69	35	197
Mere end 3 mdr. og højst 6 mdr.	66	33	266
Mere end 6 mdr. og højst 9 mdr.	9	5	360
Mere end 9 mdr. og højst et år	0	0	-
Mere end 1 år	2	1	495
I alt	200*	100	226

* Her indgår alene de varetægtsfængslinger, som ikke har været afbrudt på grund af undvigelse m.v., men er fortsat uafbrudt frem til dom i 1. instans. Endvidere er en enkelt sag, hvor kendelsesdatoen for mentalerklæringen ligger før varetægtsfængslingens begyndelse og sager med mere end én mentalundersøgelse ekskluderet af opgørelsen.

4.2 Retslægerådet

I lidt over en tredjedel af de sager, hvor der har været foretaget mentalundersøgelse, har sagen også været forelagt Retslægerådet. I 78 af de 84 sager, hvor dette er tilfældet, er forelæggelsen sket efter, mentalerklæringen var klar. I ni andre sager er der sket forelæggelse for Retslægerådet, uden at der har været en kendelse om en mentalundersøgelse.

Af tabel 12 ses, hvor lang tid der går, fra mentalundersøgelsen er klar, til sagen forelægges Retslægerådet. I langt de fleste tilfælde (88 pct.) sker det efter højst en måned. Den gennemsnitlige varighed er på 17 dage.

Tabel 12. Varetægtsfængslinger fordelt efter tid fra mentalundersøgelsens afslutning til tidspunkt for forelæggelse for Retslægerådet, 2006.

	Antal	Procent	Gennemsnitlig varetægtstid (dage)
Forelagt samme dag	2	3	351
1 dag og indtil 7 dage	18	28	235
Mere end 1 uge og højst 2 uger	13	20	278
Mere end 2 uger og højst 1 måned	24	37	264
Mere end 1 måned og højst 2 mdr.	6	9	232
Mere end 2 mdr. og højst 3 mdr.	2	3	365
I alt	65*	100	262

* Her indgår alene de varetægtsfængslinger, som ikke har været afbrudt på grund af undvigelse m.v., men er fortsat uafbrudt frem til dom i 1. instans. Endvidere er en enkelt sag, hvor kendelsesdatoen for mentalerklæringen ligger før varetægtsfængslingens begyndelse og sager med mere end én mentalundersøgelse og/eller mere end én udtalelse fra Retslægerådet ekskluderet af opgørelsen.

I sager, hvor der ikke er sket forelæggelse for Retslægerådet, er den gennemsnitlige varighed af varetægtsfængslingerne 196 dage, hvilket – sammenholdt med oplysningerne i sidste søjle i tabel 12

– tyder på, at når der både gennemføres mentalundersøgelse og en forelæggelse af sagen for Retslægerådet, er dette med til at gøre varetægtsfængslingen særlig langvarig.

I gennemsnit varer det 41 dage for Retslægerådet at udarbejde deres udtalelse. En opgørelse fra Retslægerådet om sagsbehandlingstider viser, at halvdelen af de psykiatriske sager i 2006 var færdigbehandlet af rådet i løbet af 28 dage.⁹ Det tilsvarende tal for de langvarige varetægtsfængslinger i 2006 er 39 dage.

Tabel 13. Varetægtsfængslinger fordelt efter varighed af udarbejdelse af udtalelse af Retslægerådet, 2006.

	Antal	Procent	Gennemsnitlig varetægtstid (dage)
Mere end 1 uge og højst 2 uger	3	4	294
Mere end 2 uger og højst 1 måned	29	38	265
Mere end 1 måned og højst 2 mdr.	34	44	253
Mere end 2 mdr. og højst 3 mdr.	7	9	339
Mere end 3 mdr. og højst 6 mdr.	4	5	271
Total	77*	100	268

* Her indgår alene de varetægtsfængslinger, som ikke har været afbrudt på grund af undvigelse m.v., men er fortsat uafbrudt frem til dom i 1. instans. Endvidere er sager med mere end én udtalelse fra Retslægerådet ekskluderet af opgørelsen.

Det ses af tabel 13, at 42 pct. af sagerne er klar i løbet af én måned, mens 14 pct. overstiger to måneder, heraf fire tilfælde, hvor sagsbehandlingstiden overstiger tre måneder. I forhold til, at den gennemsnitlige varetægtstid i sager, hvor der ikke er sket forelæggelse for Retslægerådet, er på 196 dage, peger oplysningerne i tabel 13 på, at forelæggelse for Retslægerådet er indikation på, at varetægtsfængslingen bliver særlig langvarig. Dette skyldes ikke mindst, at der typisk inden forelæggelse for Retslægerådet er gennemført en mentalundersøgelse.

4.3 Statsadvokaten

Der er ikke altid en klar kronologi med hensyn til, hvornår i sagsforløbet sagen forelægges statsadvokaten. I de fleste tilfælde sker forelæggelsen dog sidst i sagsforløbet, men den kan også ske tidligere, eksempelvis inden mentalundersøgelsen er klar.¹⁰ At sagen har været længe hos statsadvokaten, vil derfor ikke altid kunne tolkes som sendrægtighed eller lignende fra statsadvokatens side, men kan også skyldes, at statsadvokaten afventer undersøgelser eller yderligere oplysninger om sagen.

⁹ Se www.jm.dk.

¹⁰ I 5 pct. af de forelæggelsessager, hvor der også er gennemført en mentalundersøgelse, er mentalundersøgelsen ikke afsluttet, inden statsadvokaten får sagen forelagt. For så vidt angår udtalelser fra Retslægerådet, er andelen af sager, der ikke er afsluttet hos Retslægerådet inden forelæggelsen for statsadvokaten, på 11 pct.

Tabel 14. Varetægtsfængslinger fordelt efter varighed af sagsbehandlingen hos statsadvokaten, 2006.

	Antal	Procent	Gennemsnitlig varetægtstid (dage)
Indtil 7 dage	86	32	152
Mere end 1 uge og højst 2 uger	33	12	205
Mere end 2 uger og højst 1 måned	49	18	235
Mere end 1 måned og højst 2 mdr.	51	19	280
Mere end 2 mdr. og højst 3 mdr.	17	6	291
Mere end 3 mdr. og højst 6 mdr.	25	9	391
Mere end 6 mdr. og højst 9 mdr.	8	3	444
Total	269*	100	237

* Her indgår alene de varetægtsfængslinger, som ikke har været afbrudt på grund af undvigelse m.v., men er fortsat uafbrudt frem til dom i 1. instans. Endvidere er sager med mere end én forelæggelse for statsadvokaten ekskluderet af opgørelsen.

Af tabel 14 ses, at i næsten to tredjedele af de sager, hvor tiltalespørgsmålet er forelagt statsadvokaten, har statsadvokaten afgjort tiltalespørgsmålet i løbet af en måned. I yderligere en fjerdedel af tilfældene afgøres tiltalespørgsmålet inden for tre måneder, mens sagsbehandlingstiden overstiger tre måneder i ca. hver ottende sag. I otte sager er sagsbehandlingstiden på mere end et halvt år.

I de sager, hvor der ikke er sket forelæggelse for statsadvokaten, er den gennemsnitlige varighed af varetægtsfængslingen på 177 dage. Sammenholdt med oplysningerne i sidste søjle i tabel 14 tyder det på, at forelæggelse af sagen for statsadvokaten medvirker til eller er tegn på en særlig langvarig varetægtsfængsling, såfremt statsadvokatens sagsbehandlingstid overstiger mere end en uge.

I gennemsnit tager det 36 dage for statsadvokaten at afgøre tiltalespørgsmålet.

4.4 Anklageskrift

Såfremt statsadvokaten har fået forelagt tiltalespørgsmålet, vil anklageskriftet almindeligvis blive udfærdiget i forlængelse heraf. Det er da også sket i langt de fleste tilfælde, nemlig i 231 af de i alt 252 sager, hvor sagen inden anklageskriftet har været forelagt statsadvokaten.¹¹ I de øvrige 21 sager er anklageskriftet dateret inden, statsadvokaten er færdig med at behandle sagen.

Af tabel 15 fremgår, at i 70 pct. af de sager, hvor statsadvokaten har vurderet tiltalespørgsmålet, inden anklageskriftet er udarbejdet, er anklageskriftet klart højst en uge efter, statsadvokaten har afsluttet sin vurdering. I lidt under halvdelen af disse sager – nemlig i 77 sager – har anklageskriftet samme dato som statsadvokatens afslutning af sagen, hvilket indikerer, at det er statsadvokaten, der i disse tilfælde fører sagen ved domstolen. I 8 pct. af sagerne går der mere end en måned fra statsadvokatens afslutning af sagen til udfærdigelse af anklageskriftet.

¹¹ Her er bortset fra sager med afbrudt varetægtsfængsling samt sager med flere forelæggelser for statsadvokaten eller flere anklageskrifter.

Tabel 15. Varetægtsfængslinger fordelt efter tiden mellem statsadvokatens afgørelse af tiltale-spørgsmålet og anklageskriftets udarbejdelse, 2006.

	Antal	Procent	Gennemsnitlig varetægtstid (dage)
Indtil 7 dage	161	70	256
Mere end 1 uge og højest 2 uger	21	9	172
Mere end 2 uger og højest 1 måned	31	13	223
Mere end 1 måned og højest 2 mdr.	12	5	355
Mere end 2 mdr. og højest 3 mdr.	4	2	418
Mere end 3 mdr. og højest 6 mdr.	2	1	274
Total	231*	100	252

* Her indgår alene de varetægtsfængslinger, som ikke har været afbrudt på grund af undvigelse m.v., men er fortsat uafbrudt frem til dom i 1. instans. Desuden er sager med flere forelæggelser for statsadvokaten eller flere anklageskrifter ekskluderet af opgørelsen.

I de sager, hvor der ikke inden anklageskriftet har været forelæggelse for statsadvokaten, varer varetægtsfængslingerne i gennemsnit 176 dage. Som det ses af tabel 15 er gennemsnittet for sager, hvor der er sket forelæggelse af tiltale-spørgsmålet for statsadvokaten inden anklageskriftets udarbejdelse, 252 dage.

4.5. Dom

I gennemsnit går der 63 dage fra anklageskriftets udfærdigelse til dom i 1. instans. Gennemsnittet dækker over betydelige variationer, idet der i fire pct. af sagerne falder dom i løbet af en uge efter, at anklageskriftet er udarbejdet, mens der i enkelte sager går mere end ni måneder, jf. tabel 16. I langt hovedparten af sagerne – nemlig i 86 pct. – går der mellem 2 uger og ½ år fra anklageskrift-tidspunktet til dom.

Tabel 16. Varetægtsfængslinger fordelt efter tid fra anklageskriftets udfærdigelse til dom, 2006.

	Antal	Procent	Gennemsnitlig varetægtstid (dage)
Indtil 7 dage	25	4	171
Mere end 1 uge og højest 2 uger	38	7	143
Mere end 2 uger og højest 1 måned	121	21	165
Mere end 1 måned og højest 2 mdr.	167	29	172
Mere end 2 mdr. og højest 3 mdr.	86	15	186
Mere end 3 mdr. og højest 6 mdr.	122	21	304
Mere end 6 mdr. og højest 9 mdr.	19	3	468
Mere end 9 mdr. og højest et år	1	0,2	630
Total	579*	100	209

* Her indgår alene de varetægtsfængslinger, som ikke har været afbrudt på grund af undvigelse m.v., men er fortsat uafbrudt frem til dom i 1. instans. Desuden er sager med flere anklageskrifter ekskluderet af opgørelsen.

Den gennemsnitlige varighed af alle varetægtsfængslinger er som nævnt 206 dage. Som det ses af sidste søjle i tabel 17, varer sager, hvor der går mere end tre måneder fra anklageskriftets udfærdigelse til dommen, længere end denne gennemsnitlige varighed.

Det er ikke i undersøgelsen registreret, hvorvidt sagen behandles som nævningesag. Såfremt det er statsadvokaten, der fører sagen ved domstolen, kan det dog indikere, at det drejer sig om en nævningesag. En analyse vedrørende de sager, hvor statsadvokaten må antages at føre sagen ved domstolen,¹² viser, at der i disse sager i gennemsnit går betydeligt længere tid fra anklageskriftets udfærdigelse til dommen – nemlig 104 dage mod 47 dage i de øvrige sager. Det understreger, at der i særlig grad i nævningesager kan blive tale om lange varetægtstider, antagelig først og fremmest på grund af berammelsesproblemer ved domstolen.

4.6 Medsigtede

Der er endelig også set på, i hvilket omfang antallet af medsigtede influerer på varetægtsfængslings længde.

Antallet af medsigtede er oplyst i 75 pct. af de 397 tilfælde, hvor der er medsigtede. For disse sager samt for dem uden medsigtede er der i tabel 17 anført den gennemsnitlige længde af varetægtsfængslingerne. Mens den tilsvarende opgørelse for langvarige varetægtsfængslinger i 2005 viste, at den gennemsnitlige længde steg med antallet af medsigtede, er det ikke tilfældet for varetægtsfængslingerne i 2006, og tabel 17 tyder dermed ikke på, at der er sammenhæng mellem varetægtsfængslingernes varighed og antallet af medsigtede. Den gennemsnitlige længde af varetægtsfængslinger for sager uden medsigtede er på 205 dage, hvilket stort set svarer til gennemsnittet for sager med medsigtede.

Tabel 17. Gennemsnitlig længde af varetægtsfængslinger fordelt efter antal medsigtede i sagen, 2006.

	Antal	Procent	Gennemsnitlig varetægtstid (dage)
Ingen medsigtede	260	47	205
Én medsigtet	85	15	222
To til tre medsigtede	129	23	187
Fire til ni medsigtede	67	12	187
Ti eller flere medsigtede	15	3	306
I alt	556	100	204

5. Angivne årsager til langvarige varetægtsfængslinger

Som nævnt indeholder spørgeskemaet fra Rigsadvokaten spørgsmål om, hvad der vurderes at have haft betydning for, at varetægtsfængslingen er blevet langvarig. Her skal ses på, hvilke årsager der er angivet i skemaerne.

¹² Baseret på oplysninger om tiden fra statsadvokatens afslutning af tiltalespørgsmålet til anklageskriftets udfærdigelse, jf. det tidligere.

Det skal dog nævnes, at der stadig er en del sager – 26 pct. – hvor der ikke er angivet nogen årsag til, at varetægtsfængslingen har været langvarig. Det hænger antagelig sammen med, at det nye skema med fast afkrydsningskategorier som nævnt ikke har været anvendt ved alle indberetningerne i 2006. I de 488 sager, hvor der er angivet en årsag, er der sammenlagt angivet 881 årsager til, at varetægtsfængslingen har været langvarig, jf. tabel 18.

Tabel 18. Angivne årsager til langvarige varetægtsfængslinger i 2006.

	Antal sager hvor årsagen er anført	Procent
Forhold ved sagen	246	28
Politiet/anklagemyndigheden	28	3
Retten	103	12
Mentalundersøgelse	149	17
Andre undersøgelser m.v.	151	17
Den sigtede/forsvareren	138	16
Medgerningsmænd	32	4
Vidner	20	2
Andet	14	2
Antal anførte årsager i alt	881	100

Som det også har været tilfældet i de tidligere år, er det forhold ved sagen – dens omfang, kompleksitet m.v. – der hyppigst nævnes som årsag til, at varetægtsfængslingen er blevet langvarig. Udarbejdelsen af en mentalundersøgelse eller andre undersøgelser m.v. samt forhold, der angår den sigtede eller dennes forsvarer, nævnes også ganske hyppigt. Det er derimod ret sjældent, at forhold vedrørende vidner eller medgerningsmænd angives som forklaring på, at varetægtsfængslingen har været længe, jf. også ovenstående resultat vedrørende antallet af medsigtede.

6. Videre analyse af årsager til langvarige varetægtsfængslinger

I det tidligere er der set på, hvorvidt forekomsten og varigheden af de forskellige hændelser – mentalundersøgelser, forelæggelse for Retslægerådet og/eller for statsadvokat, anklageskrift, dom – har betydning for varetægtsfængslingens varighed. Her skal de eventuelle årsager til de langvarige varetægtsfængslinger vurderes ud fra et lidt andet perspektiv, idet det undersøges, i hvilket omfang varetægtsfængslingerne inkluderer hændelser, undersøgelser m.v., som har været mere end én måned (i det følgende: langvarige hændelser). Det vil sige spørgsmålet om, hvorvidt der er gået mere end én måned fra varetægtsfængslingens start til afsigelse af kendelse om mentalundersøgelse, om mentalundersøgelsen har været mere end én måned, om der er gået mere end én måned fra mentalerklæringens udfærdigelse til sagens forelæggelse for Retslægerådet, om sagsbehandlingstiden hos Retslægerådet og/eller statsadvokaten har overskredet én måned, om der er gået mere end én måned fra statsadvokatens afgørelse af tiltalsspørgsmålet til udfærdigelse af anklageskriftet, og om der er gået mere end én måned fra anklageskriftets udfærdigelse til dom i 1. instans.

Tabel 19. Varetægtsfængslinger fordelt efter antal hændelser med en varighed på mere end én måned, 2006.

	Antal	Procent	Gennemsnitlig varetægtstid (dage)
Én hændelse med varighed over én måned	309	47	179
To hændelser	139	21	251
Tre hændelser	83	13	271
Fire hændelser	23	4	299
Fem hændelser	9	1	367
Seks hændelser	1	0,2	445
Ingen langvarig hændelse	93	14	132
I alt	657	100	206

Som det ses af tabel 19 er der i knap halvdelen af sagerne én hændelse, som har varet mere end én måned, mens der i yderligere 21 pct. af sagerne er to. Sammenlagt omfatter 86 pct. af sagerne mindst én hændelse, som har varet mere end én måned. Det svarer fuldstændig til det mønster, der blev set for de langvarige varetægtsfængslinger i 2005.

Af sidste søjle i tabel 19 ses, at den gennemsnitlige længde af varetægtsfængslingen er nogenlunde ligefrem proportional med antallet af hændelser, der har varet mere end én måned. Det ses videre, at den gennemsnitlige varighed af varetægtsfængslingerne er noget lavere i de tilfælde, hvor sagen ikke omfatter langvarige hændelser.

7. Sammenfatning

De varetægtsfængslinger, der er omfattet af undersøgelsen, er afgrænset ved, at de overstiger en varighed på tre måneder. Næsten tre fjerdedele af de langvarige varetægtsfængslinger overstiger dog en varighed på fire måneder, og i gennemsnit har de varet knap syv måneder.

Analysen viser, at mens der fra 2001 til 2005 er sket en vækst i antallet af langvarige varetægtsfængslinger på 61 pct., har der fra 2005 til 2006 været et fald på 8 pct., svarende til 60 færre langvarige varetægtsfængslinger. Den gennemsnitlige længde af varetægtsfængslingerne er også faldet fra 2005 til 2006, nemlig fra et gennemsnit på 228 dage til et gennemsnit på 206 dage.

Vurderet i forhold til samtlige varetægtsfængslinger viser analysen, at mens 12,4 pct. af varetægtsfængslerne i 2005 var langvarige, drejede det sig i 2006 om 11,1 pct. Analysen viser videre, at faldet i antallet af langvarige varetægtsfængslinger fra 2005 til 2006 først og fremmest beror på færre langvarige varetægtsfængslinger for narkotikaforbrydelser.

De analyser, der er gennemført vedrørende årsagen til de langvarige varetægtsfængslinger, tyder på, at årsagen i en stor del af sagerne skal søges i, at de undersøgelser, erklæringer m.v., der har skullet

gennemføres eller indhentes, har været længe undervejs, eller at det har varet længe, inden de er igangsat. Undersøgelsen tyder derimod ikke på, at antallet af medsigtede har influeret på varetægtsfængslingernes varighed i 2006.